

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
boringen aan de Kerkenweg te
Weiteveen, gem. Emmen (Dr.)**

M.J.M. de Wit

ARC-Rapporten 2004-30

Groningen
23 juni 2004

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Aan de Kerkenweg te Weiteveen wordt op het terrein tussen nrs. 31 en 31a binnenkort een woning gebouwd. De opdrachtgever is de Emco-groep. Het terrein is in eigendom van de familie Conen, die op de Kerkenweg 31 woont. Aangezien het bouwterrein volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) een middelhoge archeologische trefkans heeft, werd Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) gevraagd een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uit te voeren. Dit onderzoek vond op 24 mei 2004 plaats en werd uitgevoerd door mw. drs. M. Essink en mw. drs. M.J.M. de Wit.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt aan de Kerkenweg te Weiteveen, tussen nrs. 31 en 31a (afb. 1 en 2).

1.3 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2004/113
Provincie	Drenthe
Gemeente	Emmen
Plaats	Weiteveen
Toponiem	Kerkenweg
Kaartblad	23A
Coördinaten	263.000/521.375
Periode	–
Type object	–
Type bodem	Veen op dekzand
Geomorfologie	Dekzandvlakte met veendek

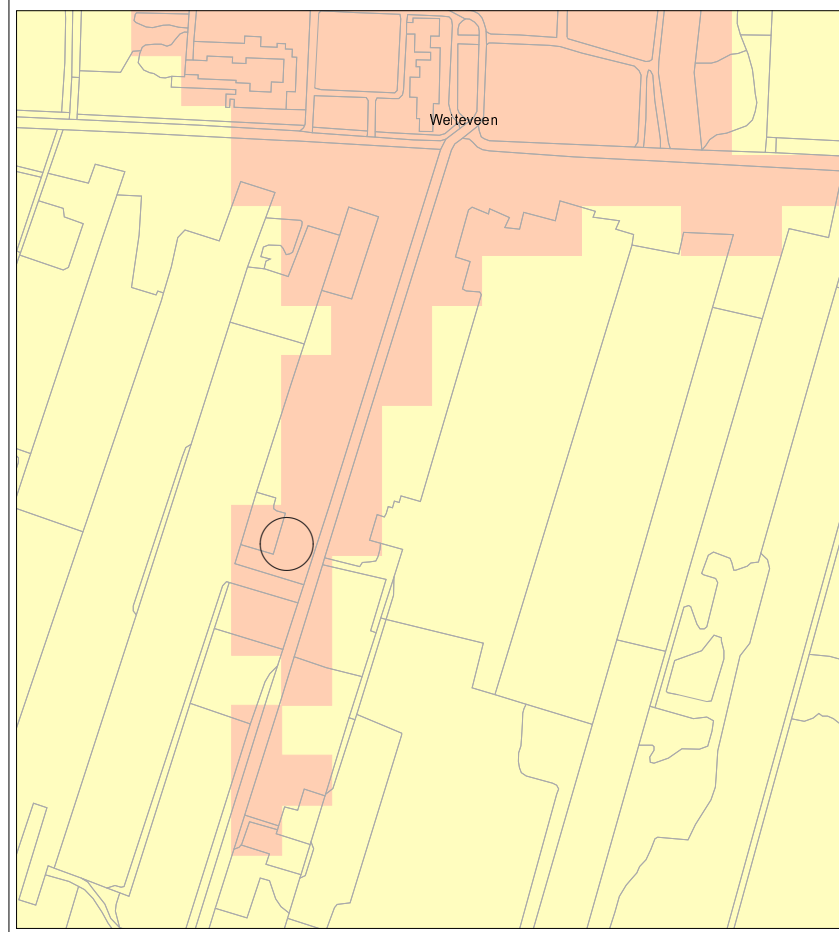
1.4 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is door middel van boringen te bepalen of het bodemprofiel nog intact is. Door het zeven van de grond moet vervolgens bepaald worden of zich op het onderzoeksterrein archeologische indicatoren bevinden.

1.5 Werkwijze

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken werden op het onderzoeksterrein in totaal vijf boringen gezet ten behoeve van de archeologie (afb. 2). Deze boringen werden verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele, indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De noordoosthoek van het onderzoeksterrein was afgegraven en volgestort met wit zand. Hier is niet geboord.

De boorkernen werden zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Vervolgens werd de

0 100 m

ROB
ArchisII

Legenda

- TOP10 ((c)TDN)
- IKAW**
- zeer lage trefkans
- lage trefkans
- middelhoge trefkans
- hoge trefkans
- lage trefkans (water)
- middelhoge trefkans (water)
- hoge trefkans (water)
- water
- niet gekarteerd
- PLAATSNAMEN

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied (cirkel). Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek/Archis II, 27 mei 2004.

bodemopbouw per boring beschreven en werd er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 10 cm. Naast het boren is, voor zover mogelijk, een oppervlaktekartering uitgevoerd, bestaande uit het aflopen van het gehele terrein en het inspecteren van allerlei ontsluitingen waaronder molshopen. De vondstzichtbaarheid was slecht vanwege de begroeiing.

Afbeelding 2 Boorpuntenkaart Kerkenweg, kaart Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek/Archis II, 27 mei 2004, aangevuld door M.J.M. de Wit.

2 Resultaten

2.1 Bodemopbouw

De bodemopbouw ziet er op het onderzoeksterrein als volgt uit (zie ook bijlage 1)¹:

- 0–ca. 20 cm: bouwvoor
- 20–ca. 40 cm: veen
- ca. 40–ca. 50 cm: E-horizont (uitspoelingslaag)
- ca. 50–ca. 75 cm: B-horizont (inspoelingslaag)
- vanaf 75 cm: C-horizont (geel zand)

Boring 5, die het dichtst bij de weg is gezet, liet als enige van alle boringen een verstoord bodemprofiel zien. Volgens de eigenaar van het terrein, dhr. Conen, is hier vroeger zand gewonnen voor de aanleg van de Kerkenweg. In boringen 2 en 4 is het veenpakket dikker, namelijk tot respectievelijk 60 en 80 cm beneden maaiveld. In boringen 2 en 4 is tussen de veenlaag en de B-horizont geen E-horizont meer aanwezig. Van boringen 1 t/m 4 is de E-, B- en het bovenste deel van de C-horizont gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm.

2.2 Vondsten

Tijdens het archeologische onderzoek zijn zowel in de boringen als bij de veldverkenning geen vondsten aangetroffen.

3 Conclusies

Het archeologisch inventariserend onderzoek (IVO) heeft aangetoond dat de bodemopbouw van het onderzoeksterrein voor het grootste deel intact is. Onder de bouwvoor en het veen is een E-, B- en C-horizont aanwezig. In boringen 2 en 4 is de veenlaag dikker dan in boringen 1 en 3, de natuurlijke ondergrond is hier dieper dan op de rest van het terrein. Boring 5 vertoont een verstoord bodemprofiel. Dit komt omdat het deel van het onderzoeksterrein dat aan de weg grenst, is gebruikt voor zandwinning tijdens de aanleg van de Kerkenweg. Hoewel de boringen 1 t/m 4 dus een intacte bodemopbouw hebben, zijn er in deze boringen (en op het terrein) geen vondsten aangetroffen. Het zand van de E-, B- en de C-horizont in boringen 1 t/m 4 bevat niets, zelfs geen kiezelkje. In de omgeving van het onderzoeksterrein zijn geen archeologische monumenten, vondstmeldingen en/of waarnemingen bekend.² Waarschijnlijk is het onderzoeksterrein (en de omgeving) altijd laaggelegen geweest en derhalve ongeschikt voor bewoning in de prehistorie.

4 Waardering volgens KNA 2.0

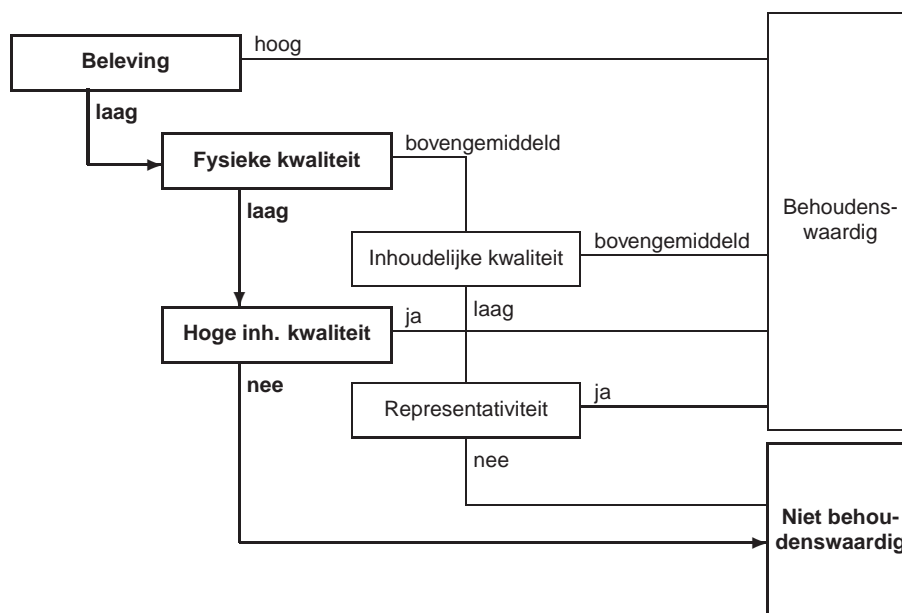
Hieronder vindt u de waardering van de resultaten volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 2.0. De waardering bestaat uit een scoretabel met uitleg en een beslissingsdiagram. In de scoretabel worden de resultaten van het

¹De lagen worden weergegeven in centimeters beneden maaiveld.

²Archeologisch informatiesysteem voor Nederland (Archis) II.

onderzoek van een gewicht voorzien (mogelijke scores: 1 t/m 3). Een laag getal representeert een lage waarde en een hoog getal een hoge waarde. In het beslissingsdiagram wordt op basis van de scores in de tabel bepaald of het object behoudenswaardig is. De behoudenswaardigheid van de vindplaats is het leidende criterium voor het bepalen van de noodzaak voor vervolgonderzoek. Een korte uitwerking van de criteria waarmee in de scoretabel rekening wordt gehouden vindt u in bijlage 2. Voor een volledige beschrijving van de normen en regels volgens welke deze waardering tot stand is gekomen, staat de website van het College voor de Archeologische Kwaliteit tot uw beschikking (www.cvak.org). U vindt de documentatie voor deze waardering onder ‘KNA: inventariserend veldonderzoek’.

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	nvt	
herinneringswaarde	nvt	
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaafheid	3	stratigrafie intact
conservering	2	aardewerk; verbrand bot
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		opmerkingen
zeldzaamheid	2	
informatiewaarde	2	
ensemblewaarde	1	
representativiteit	–	

5 Aanbeveling

Hoewel de bodem grotendeels intact is op het onderzoeksterrein, zijn er tijdens het archeologisch IVO geen vondsten gedaan. In Archis II zijn in de omgeving van het onderzoeksterrein (en Weiteveen) geen archeologische monumenten, vondstmeldingen of waarnemingen bekend. Waarschijnlijk was het gebied te laaggelegen om aantrekkelijk te zijn als woonplaats voor de prehistorische mens. De opdrachtgever wordt geadviseerd geen verder archeologisch onderzoek op het terrein te laten uitvoeren.

Bijlage 1 Boorstaten

De afkortingen die in de tabel gebruikt worden:

h2	matig humeus	Vz2	veen, matig zandig	XXX	verrommeld
Vz1	veen, zwak zandig	Vz3	veen, sterk zandig	Zs1	zand, zwak siltig

boring 1					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
15	Zs1	h2	scherp		bouwvoor
45	Vz1		scherp	donkerbruin	veraard
55	Zs1		geleidelijk	grijs	E-horizont
70	Zs1		geleidelijk	bruin	B-horizont
200	Zs1			geel	C-horizont
boring 2					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Zs1	h2	scherp		bouwvoor
60	Vz3		scherp	donkerbruin	veraard
75	Zs1		scherp	bruin	B-horizont
170	Zs1		geleidelijk	geel	C-horizont
200	Zs1			wit	C-horizont
boring 3					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Zs1	h2	scherp		bouwvoor
40	Vz3		scherp	donkerbruin	veraard
50	Zs1		scherp	bruingrijs	E-horizont
70	Zs1		geleidelijk	bruin	B-horizont
185	Zs1		geleidelijk	geel	C-horizont
200	Zs1			wit	C-horizont
boring 4					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
15	Zs1	h2	scherp		bouwvoor
80	Vz2		scherp	donkerbruin	veraard
100	Zs1		scherp	bruin	B-horizont
200	Zs1			geel	C-horizont
boring 5					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
75	XXX		scherp		verstoord, zand en veen
180	Zs1		geleidelijk	lichtbruingeel	C-horizont
200	Zs1			wit	C-horizont

Bijlage 2 Waarderingscriteria conform KNA 2.0

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement; vorm en structuur; relatie met omgeving
herinneringswaarde	–	verbondenheid met feitelijk historische gebeurtenis; associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaaft	1/2/3	aanwezigheid sporen; gaaft sporen; ruimtelijke gaaft; stratigrafie intact; mobilia in situ; ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling; ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen; aanwezigheid antropogeen biochemisch residu; stabiliteit van de natuurlijke omgeving
conservering	1/2/3	conservering artefacten (metaal/overig) conservering organisch materiaal
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		opmerkingen
zeldzaamheid	1/2/3	het aantal vergelijkbare monumenten (monumenttypen) van goede kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld;
informatiewaarde	1/2/3	idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart opgraving/onderzoek van vergelijkbare monumenten binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel); recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio; recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode; passen binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut, ROB of anderen
ensemblewaarde	1/2/3	synchrone context (voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de micro-regio; diachrone context (voorkomen van monumenten uit opvolgende perioden binnen de micro-regio; landschappelijke context (fysisch- en historischegeografische gaaft van het contemporaine landschap; aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
representativiteit	–	kenmerken voor een bepaald gebied en/of periode; het aantal vergelijkbare monumenten van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd; idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart